

1 EJEKTORSKE PUMPE

Ejektorske pumpe se koriste za usisavanje (crpljenje), potiskivanje i transport svih vrsta tečnosti, emulzija i suspenzija. Crpljene i usisavane tečnosti mogu sadržavati gasove (vazduh, metan, ugljendioksid i dr.) i nerastvorene čvrste zrnaste i komadaste materijale različitog porekla i različitih veličina.

Upotrebljavaju se za obavljanje niza različitih operacija u mnogim oblastima (industriji, građevinarstvu, vodoprivredi, rudarstvu i dr.). U zavisnosti od vrste pogonskog fluida dele se na:

Ejektorske hidro pumpe (tečnost-tečnost)

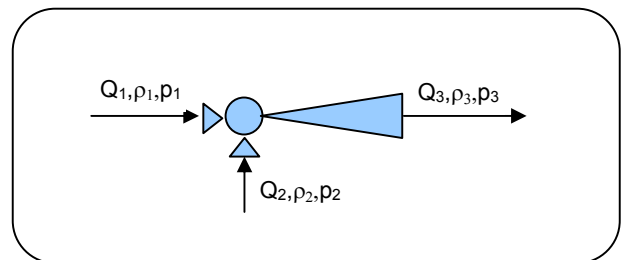
Ejektorske gasne pumpe (gas-tečnost)

Ejektorske parne pumpe (para-tečnost)

1.1 Ejektorske-hidro pumpe

Kod ovih tipova pumpi kao pogonski fluid koristi se tečnost (najčešće voda). Ove pumpe imaju široku primenu u mnogim oblastima: za male i velike protoke (od nekoliko lit/h do nekoliko hiljada m³/h), za niske i visoke izlazne pritiske (od minimalnih do >20 bar), za niske i visoke temperature, za crpljenje vode sa velikih dubina (dubine i veće od 500 m), za crpljenje (usisavanje) i potiskivanje tečnosti sa mehaničkim primesama različitih veličina i različitog porekla (vidi ejektorski-hidroransport), za crpljenje (usisavanje) tečnosti koje u sebi sadrže gasove, za povećanje usisnih visina drugih pumpi, za

sprečavanje kavitacije kod pumpi, za transport toplih tečnosti, za usisavanje i potiskivanje kiselih, alkalnih i drugih hemijskih tečnosti, emulzija i suspenzija različitih koncentracija i različitih sastava, za izvođenje hemijskih reakcija i za druge specijalne i posebne namene.

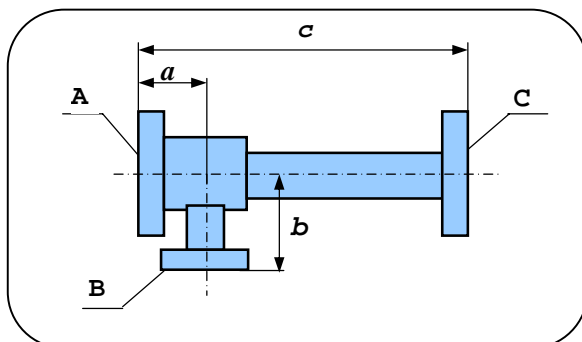

Sl.1.1a

Q_1, Q_2 i Q_3 – zapreminski protoci u (m³/s) ili (m³/h)
 ρ_1, ρ_2 i ρ_3 – gustine u (kg/m³),
 p_1, p_2 i p_3 – pritisci u (bar), odnosno u (bar aps)

Sa indeksom 1, obeležen je pogonski fluid na ulazu u ejektor, sa indeksom 2 usisavana tečnost na ulazu u ejektor i sa indeksom 3 mešavina pogonskog fluida i usisavane tečnosti na izlazu iz ejektora..

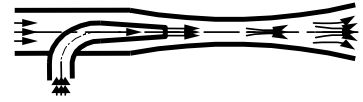
Gabaritne mere ejektora

Sl.1 Skica ejektora

Vel	Max. protok Q_3 (kg/h)	Priklučci DN			Dimenzije (mm)		
		A	B	C	a	b	c
1	1 200	20	20	20	40	80	150
2	3 500	25	20	32	60	85	270
3	6 000	32	25	40	65	100	350
4	12 000	40	32	50	70	115	410
5	24 000	50	40	65	80	125	480
6	32 000	65	40	65	80	125	480
7	40 000	65	50	80	80	125	530
8	70 000	80	65	100	115	135	730
9	100 000	100	80	125	150	165	950

Ejektori se proizvode sa prirubnicama, sa navojnim spojevima i sa priključcima za povezivanje sa gumenim i plastičnim crevima.

Pri naručivanju ejektora treba navesti sledeće podatke:

- gustine ρ_1 i ρ_2 u (kg/m^3),
- masene protoke m_1 i m_2 ili bar jedan od njih u kg/s ili kg/h ili
- zapreminske protoke Q_1 i Q_2 ili bar jedan od njih u m^3/s ili m^3/h ,
- od tri pritiska p_1 , p_2 i p_3 dva moraju biti zadata u (bar ili bar aps),
- ako su zadata sva tri pritiska onda se može zadati samo jedan maseni ili zapreminski protok (vidi Sl.1 i Sl.1a).

Primer 1.1

Podaci:- Usisavana voda ima protok $m_2=12,4$ t/h, gustinu $\rho_2=1,2$ t/m³, pritisak $p_2=1,2$ bar aps (ejektor je postavljen 2 m ispod nivoa usisavane tečnosti). Pogonska tečnost ima protok $m_1=20$ t/h i gustinu $\rho_1=1$ t/m³. Potreban pritisak na izlazu iz ejektora $p_3=2,5$ bar aps. Treba odrediti pritisak pogonske tečnosti p_1 .

Rešenje: za $\mu = m_2/m_1=12,4/20=0,62$ i $\rho_2/\rho_1=1,2/1=1,2$ iz dijagrama se očitava $\psi = 0,305$ i $\eta = 0,24$.

$p_1 = p_2 + (p_3 - p_2) / \psi = 1,2 + (2,5 - 1,2) / 0,31 = 5,4$ bar aps (4,4 bar)

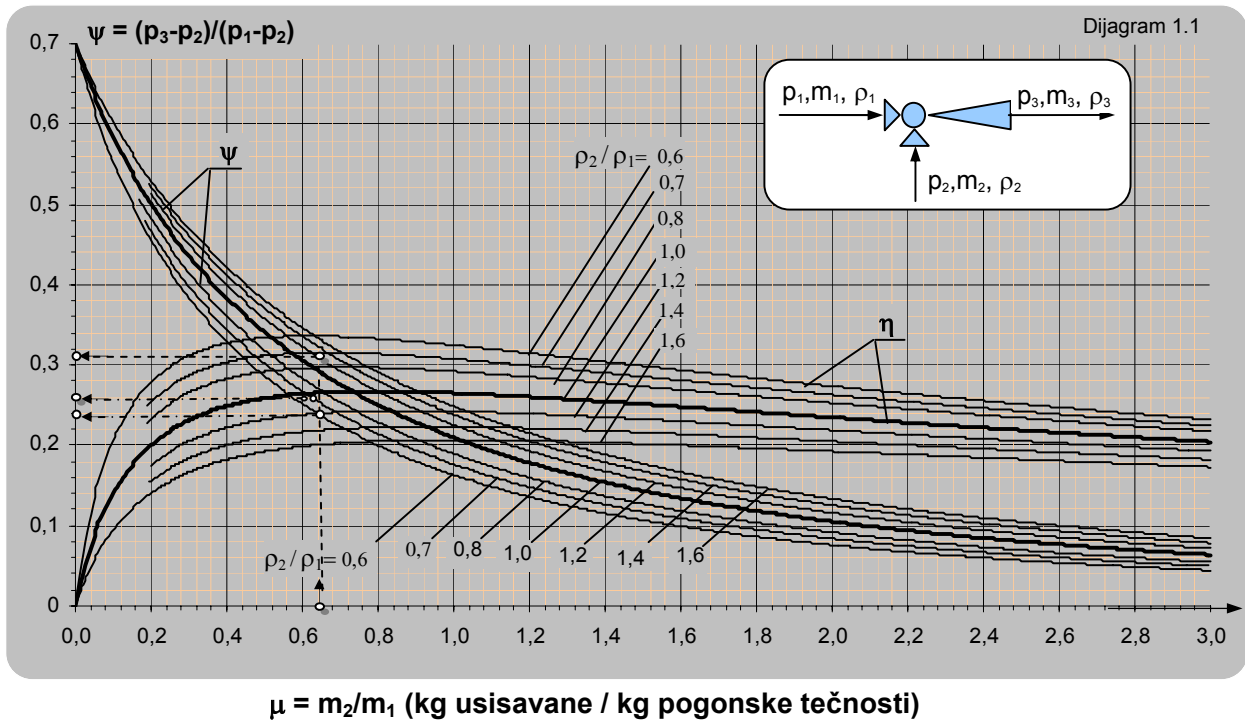
Primer 1.2

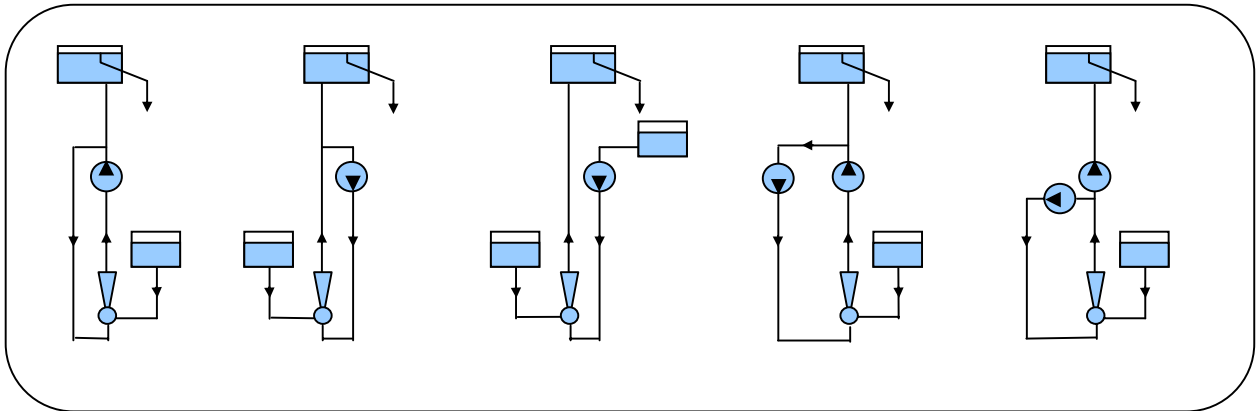
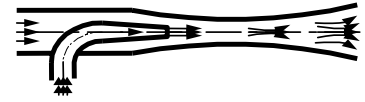
Svi podaci isti kao u primeru 1, samo što je ejektor postavljen 2m iznad nivoa usisavane tečnosti tj pritisak usisavane vode na ulazu u ejektor je $p_2 = 0,8$ bar aps (0,2 bar vakuum).

Rešenje: za $\mu = 0,62$; $\rho_2/\rho_1=1,2$, i za $\psi = 0,305$ potreban pritisak pogonske tečnosti je

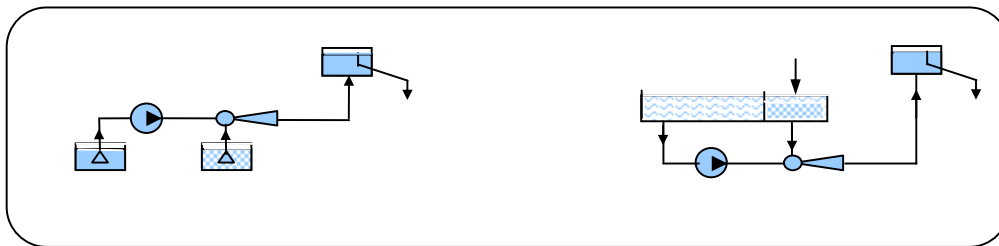
$p_1 = p_2 + (p_3 - p_2) / \psi = 0,8 + (2,5 - 0,8) / 0,31 = 6,28$ bar aps (5,28 bar)

Koeficijent korisnosti je isti kao primeru 1.1 $\eta = 0,24$.

SI.1.2 Varijante povezivanja pumpi i ejektora

SI.1.3 Ejektorski transport prljavih i muljevutih tečnosti